

М. ВОЛОЩУК

НАСТРОЇ

ПЕРША
ЗБІРКА ПОЕЗІЙ

Видавництво „Українська Пр.”

1

9

4

1

06
10

М. ВОЛОЩУК

11. 770.

Рег. 353-1/14 50

Львів. Бібліотека
АН. УРСР

НАСТРОЇ

ПЕРША
ЗБІРКА ПОЕЗІЙ

Настрої

~~БІБЛІОТЕКА
НАУКОВ. Т-ВА Ім. ШЕВЧЕНКА
УЛЬОВІ~~

~~83940~~

Окремі

Видавництво „Українська Пр.”

1 9 4 1

Л 5(2-4u)5-65я44

Львівська державна
наукова бібліотека

№

6832

Перше слово

Як ще ніколи, вдарив над Європою перший грім, який для цілого світу приніс другу велику війну. Великий гнів народів покривджених версальським розподілом світу — врешті невидержав. Могутні постаті двадцятого сторіччя як : Гітлер, Мусоліні, Салязар, Дегрель, Де-Валера стали на чолі нових ідеалів, нового патріотизму і стали борцями найбільшої слави. Згодом цього, в світ вийшли нові гасла, новий і ніколи незмінний закон життя, який знова пірвав народи на велику і останню — вирішну боротьбу.

Гітлер видав „Моя боротьба“ і це стало найсвятійшим законом німців, а основним змістом створеної ним Націонал - соціалістичної Партії. „Марш на схід !“, це голос сказаної партії, яка вже від „аншлюсу“ вступила зі своїм народом на шлях перебудови світу і вже з того часу в житті Європи наступили поважні зміни так континентальні як і політичні.

Зліквідувати шаленне узурпаторство ліберального і демократичною світу, дати Волю жити самим собою всім народам земної кулі, а на Сході Європи і в Азії видушити чирак комунізму, який кількадесять років точить здоровий людський організм, отсе зав-

дання другої світової війни. Носії Націоналістичної Ідеї стали до остаточного і вирішного бою. Ціль їх : Воля Націям ! — Україна для Українців ! — Німеччина німцям !.. і т. д.. Цей вік, в якому зустрівся ця велика постать і зміни, це вік їхній і неналежить до нікого іншого. Цей вік, це вік Ресорджіменту сильних. Слабі падуть і сліду немає по них, а могутні стають ще могутнішими, бо варті цього.

*

... Хоч кулі знова розорують мою землю, хоч кров братів знова зрошує її священну — в моїй душі стільки радості зродилось і сили, стільки бодрості, бажань і поривів до творення власного життя - своєї Держави, що вже нічим і ніяк не вгасиш цього, що народилось... У війні ми родились, у ній і померемо.

*

... Розколиханий зеленю садів у своєму селі, зацілований горячими проміннями сонця і — замріяний у тихі вечорі, я бував у різних настроях та й писав. Писав і очікував хвилі коли б друзі почули мої душевні настрої і поділились грізною долею ... Та не завсіди міг я стерпіти. І так одного разу я й не стерпів. Взяв за перо та папір і ба-бах письмо написане. Куди? ... До давньої знаомої приятельки в Поршну. Так я й туди його післав. І що?.. Десь за два дні після цього, попав до приятельки трус польської поліції, яка це моє письмо найшла таке у валізіці приятельки. Коли справа з моїм письмом запуталась у Львівського прокурора — я став заарештованим і за тільки - що щиро — сердечно написаний лист просидів у Львівських

„Бригідках“ через пів року. Це було в літку 1938 р. Тюрма ще більше настроїла мене до життя. Вона своєю „ідеологією“ оформила мені ширший світогляд, а патріотично загартувала до дальшої політичної і тільки політичної праці. Але, зараз виїшов я не як політик, не як публіцист і не як поет „чванько“ — лише як друг борців Ідеї великих чинів, як той, що веде до бодрості, до сили і віри в перемогу, перед останнім боєм.

*

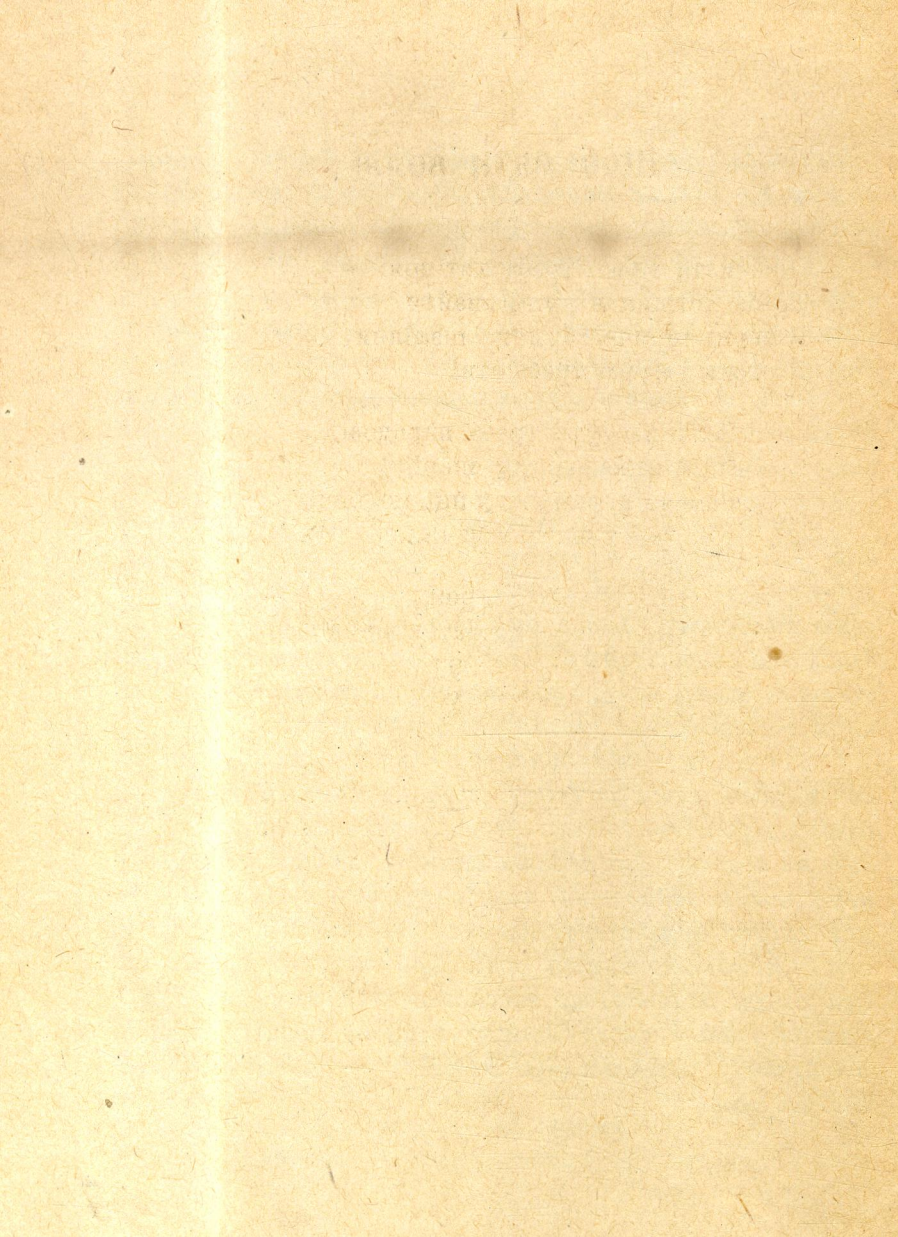
*

*

Не тому я пишу, щоб чванитись тільки писаниною — ні. Я пишу тільки тому, щоби заспокоїти себе в душевному настрої, і частинно - виявити тим самим, свою безмежну любов до рідної країни, та її краси. Прийшов я на те, щоб не плачем здавлювати свій жаль до варварства, не соромом залишувати гнів до ворогів, не тільки фразами вдоваляти бездольних...

Прийшов — звичайно, щоб не на глум остати серед розбурханого світу, щоб не ранили тосками душі твердої серця сильного... Прийшли ми всі на те, щоб не покореними лавами все крок за кроком здобувати нові перспективи, нову силу, нові ще більші перемоги, які були вчора, або після вчора. Тільки тому земля полонить нас на собі, щоб як найвище нести цей закон життя, що завжди нехтуючим виходив з катастрофи і якого Геракль називав початком всіх річей, то є, ЗАКОН БОРОТЬБИ — „ЖИТТЯ ЦЕ БОРОТЬБА!“

А В Т О Р.

Щоб мати волю

Щоб мати волю, треба хотіння. ---
Треба хотіння в душі знайти.
В серці горяче збудити шаління
В огонь і бурю треба іти!..

Волю здобути треба народові,
Йдім отже, груди вперед!
Рамено в ром'я хлопці молодці
Бій там клекоче, ви сміло ідіть !..

Крізь невігоди бурі і громи
З полум'ям любови за Батьківщину
Лихо одіти, босі й голодні
Дружно всі в лаву одну!

Бригідки, 15 VIII. 1938.

Ми

ОУН-івцям присвячую.

Ми знаємо війни, закон святої **волі**,
Ми були в боротьбі великої доби ...
Тому не нам вгинатись перед катом,
Тому не нам вчуватись в звук журби.

Наш шлях героїв — аж до перемоги! ..
Наша ціль — **своя Держава!** ...
Наш символ — **мечі блискучі!** ...
І **гордість** нам і **невміруща слава!** ...

Ми йдемо, як сонце високо.
І ніхто нас не зверне з путі,
Бо сила в нас більша від сталі,
Бо нам Нація світлом в меті! ...

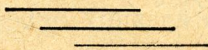
К., 30 VIII. 1941.

Куди нам ?

Куди нам друзі напружити сили?
Куди і якої нам Волі?
Нам сили на одність родини міцної,
Нам Волі — творити Державу! ...

Наш шлях до вершин Соборницьких
Де стануть залізні полки,
Що знов переоруть ворожі кордони
І владу дадуть на довгі віки

Нас вождь поведе по відкритій дорозі
Туди де нас ждали часи,
Що в праці і волі, і в хлібі і долі
Бажали свій труд життєвий провести.

Криве, 20 VIII. 1941.

Німцям

Tapfer ist der Löwensieger,
Tapfer ist der Weltbezwinger !..
Tapfer, wer sich selbst bezwang!
(Herder)

I.

Готи! Готи! Заходе могутній!..
Дзвінкий, грізний,
навіжений,
міцний! ..

Багнетний шторме! Серце львинне!
Правдивий ти,
Славетній ти,
Греми! Греми! ..

Поклав кінець руїні і незгоді
І вбив чолом до славних перемог!..
Іди! Іди!..
Варвар громи!
Панів души! ..

Не людям смерть, героям честь ...
І в ореолі дні за днями —
Дрожить земля,
Іде весна,
нове життя! ..

II.

Шумлять пропеліри в голубому небі
І бруки дрожать під кулісами машин,
Наїжені штики палають на сонці —
Все вперед і вперед, до вершин!..

Печуться над лобами столбові шоломи,
Голубі „мундури“ німецьких бійців —
Все далі й далі йдуть готи бойові,
Ніцшеанське поняття культурних
[знавців.

Не зробиш ти їх розривом бомби,
Не зумієш співати їх маршу —
Вони сталеві і пісні їх бадьорі,
Все далі й далі йдуть за долю кращу.

Коли впав хтось в звитяжному бою,
Не заплаче ні мила, ні мати;
Друзі похоронять і вдаруть літаври,
А там, лаврові вінки муть сплітати.

І знова юнацькі обличчя по „швармах”,
І знова безперервне: „Зіг Гайль !”
— Десь на обрії світанку впав гранат
І шторм з поза багнетних криль ...

Лиш удар, і кінець по ворожих загонах
І впивається кровю земля,
І все йдуть і йдуть не поборні
І все кличуть і кличуть: „Гурра! ..”

III.

В ДОМА

Заможний газда вином заливає
Огірчаний люлькою рот,
А пісня газдині при фортепяні
Оспівує міцно укріплений фронт ...

Тут бульвари холодні у соняшну днину,
Електрика, мотор, — тут шум іжиття.
Integritas morum! Любове найвища!
О, Германіє! Германіє дзвінка! ..

Козівка, 15 II. 1941.

Були бої

— учасникам Визвольних Змагань
1914 — 1941 рр. присвячую.

Вже були бої в творенні Держави.
Суворих днів любов і завзяття,
Де став народ, що на руїнах краю
Творив нове — гартоване життя.

Це йшов народ Україну визволяти
Від ворогів зза Сяну і зза Дону!...
Хоч втомлені, голодні і обдерті,
Пішли на клич синівського закону.

Було усяко — в терняві і цвітах
Пройшов народ кровавий шлях, **щоб бути**
І що?.. даремні Дні Листопадові,
Лисоня, Маківка, Базар святий і Крути?

О, ні! Це не на глум остало серед зриву
Не ганьбою скипів збунтований порив!..
Бо ми знова піднімемось з протестом
До творення життя буйних перспектив.

Це нам не жаль, що впали наші браття,
Бо смертю їх ми славу зберегли.
Ми честь народню заховали
І покоління нове завели.

Були бої — ми знаємо ґрунтовно.
Був Київ наш, як серце України!
Пишався Львів під жовто-синім стягом
І сяв **тризуб** над розвалом руїни.

Були роки важких визвольних змагань
За Україну, Право і за Волю!..
Але, прийдуть ще дні не умолимі
І ми Вкраїнці вирішимо долю!..

Ми добре тямимо великого Симона,
Парижський брук і Роттердамську
[пристань.
Їх дух ховав і виховав з нас тигрів,
Що новим зривом, здійсним поклик
[завдань!

Любінь В., 9 VI. 1940.

Ми йдемо

Ми йдемо — нові борці за Волю!
Ми местники грізні, несемо кращу долю!..

Ми йдемо до сонця — до вершин!
Нам жадний вал — ніякий мур неистоїть!

Наш меч вороже переможе
І волі укроїть!...

На наших штиках криці,
Новітні гльоби — месьть!..

Нас тисячі охочих
В рядах лицарських єсть!

Ми йдемо у вир розпінених орбітів
Грізні, сильні — мов сталь!..

Скуємо закон обновленому світу,
І могутнім кроком ступимо у даль!..

Ми повстали

Укр. революціонерам присвячую.

Ми повстали з крові і пожежі
жити Україні,
Щоб здавити зло вороже
Готові вже нині.

Ми як мур один вкраїнський нарід —
одного закону.
Станемо під жовто-синій прапор
від Сяну до Дону.

Стане правда, стане воля —
півримо кайдани.
Впаде ворог наш від нас навіки,
Україна встане.

Встане дух могутнього Мазепи,
Сонце волі гляне.
Україна одна не роздільна
на віки остане.

Кр., 6 X. 1940.

Коби ти знав яка була країна,
Отся велика сонця — мінералів. —
Отся Вкраїна за яку вміролось,
Тиб гірко плакати схотів.

Коби ти знав...
Як сум і жаль ставали
В народі злиднів і ярма, —
Як дзвони в церквах заніміли,
Якою сірою — скаженою була тюрма.

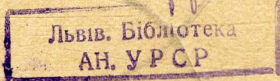
Коби ти знав...
Тиб скаженів, кричав, рубав і різав
Тиб Бога силою не звав!
І — тиб закони „правди“ руйнував!!

Коби ти знав, як в голоді вмірали —
Як діти плакали й сумні виглядали
За Бога свого забували
Бездомні безцільно блукали...

Коби ти знав, як плила кров горяча,
Як йшов народ забутий і злидений —
Ти бувби звіром, що не йме пощади,
Тиб йшов до боротьби, і був спасенний!

Кр., 26 III. 1940.

11.770.

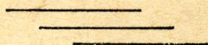

Пращання

Пращавайте рідні хати, поля, ліси ...
Вас хоронити відходжу в бої,
Не сумуйте, не плачте, а смійтесь!...
Пестушки вкраїнські мої.

Пращавайте ви отче та й мамо
Нобої і кріс через плече, —
За вас я відірву щастя на хвилю,
Що ніхто його не зліче!...

Бувайте кохані, й ви мрії без крові.
Лелійте їй долю в війні,
А я верну ще кращим як досі пестушки,
Зі щастям у серці на дні!...

Бригідки, 2 X. 1938.

Вечір

— другові Дмитрові Куцілеві присвячую.

І погаснули теплі промені сонця
І вечірня смуга накрила обрій, —
Стули серце груди мою повну любови
І спокою душі нежалій ...

В той самий вечір таємний
Хтось накаже сідлати коня,
І пращати прийдеться і милу і мати
І в бою важкому упасти з сідла.

Тільки чуть хтось зітхне біля тебе
І хрест переведе на собі,
До зір горілиць дивитисьмуть очі
І лиш пам'ять довго остане по тобі.

Козова, 4. VIII. 1941.

Іде весна

Іде весна! ... А хто не йде на брук до бою
зарання дня

А хто не бачить над собою копит коня, —
Той не живе для неї.

Іде весна! ... А хто розчавлений ногами
не паде в рів,

Той не відчує як серцями юнаків

Іде весна.

Іде весна! ... кликнімо грізно —
Ще не пізно! ...

Ще раз грізно —

Іде весна! ! ...

Львів, 4 VI. 1940.

Настрої

Колись — я тямлю без уриву,
Каравсь народ рабством „св'ятих” законів!..
Ридало серце, плакало тужливо
В хвилину лакому, жорстоко — мовчазливу.

І вийдеш, було, ти по вулиці бруковій
Страшні обличчя з голоду і снаги —
Підеш і там — на шлях поміж ланами
І не ласка, а демонний буревій! ...

Здавиш в груді своїй трагічні болі
І нишком ти вдоволишся слізьми —
А в серці бунт сколихує тобою,
О, Боже! Громом світ цей запали! ...

Львів, 1 VII. 1940.

Буря

І реве і бушує і стогне
Бурхливий крутіж метеор —
Запінились далі мов звірі,
Що не знають ласкавих покор.

І землю шматує і вносить
Кудись в орбіту, в простори!
І хвилі на морі знімає горою,
Чуть, немов світ переоре!..

І дзвонить зубами об шиби,
І фірткою б'є до воріт —
І візія над вулицею вносить
Тріски, і солому, і чеше граніт.

Завия собака недобра ...
В обличчя без стидно ударить завій.
Дихнеш тільки важко і знова
Той сам шал і страшний буревій.

Козівка, 24 XII. 1940.

3 поза ґрат

— Нусі Мел., на спомин —

Чорні плями на твоїм обличчі ...
І трагізм світить в очах ...
Яїх добре Ганно пам'ятаю —
Вони болючо дивились і мились в слезах.

Крізь сітку дивилося ніжне обличча
Зів'януते, хворе й не винне ...
Ти махала рукою до мене,
А майбутнє ставало надійне.

Колибалось листя пахучих каштанів
Від вітру зі світа, осьде за вікном,
Він зривав пелюстки і заносив
В її „целю” навіяну холодом й злом.

Бригідки 19 IX. 1938.

Гадки

Плетуться срібною поволокою
Ще вчора мріяні досяги. —
І день минає монотонно
І ніч потішить думку сонно,
А біль стає горою йти ...

Хтось вістку скаже зі села:
„Пропав Степан!“ — горить село.
І дівка кине кужіль прясти —
Вдає, не дасть чуть серця вкрати
І п'є до дна п'янке вино ...

Здалека хтось письмо напише.
Береш папір і пишеш сам:
Прибуди, вези мені цілунки
І забавок на всі гатунки,
Я все тобі за це віддам! ...

Козівка, 5 III. 1941.

Присвячую своєму другові
М. Сендецькому, що став за-
мученим більшовицькими ката-
ми в тюрмі 1941 р.

У сні тебе я зустрічав —
Михасю! Друже мій єдиний!...
Весна гоїла спеклі рани
І жаль у душу тільки гляне,
Коли зі мною йшов ти друже милий.

Минули дні, що в двох нас обнімали.
Ти ніс десть там важкі кайдани,
В кінці замучений катами,
З честю впав із рідними братами,
А слава йшла в широкий світ.

І тисячі таких як ти героїв
Загинули серед нелюдських болів,
За новий світ, за волю України
Більш від життя ви посвятили
І пам'ять в нас про вас вже не загине.

Криве, 1 VII. 1941.

Невидима

Від дна душі вином переливана,
Мадонно днів горючих святинь !
Дівиче страгнена розкошів —
Ти як кришталь, як стать давніх богинь !

Чого тобі в життя марних законів ?
Будь як розмай, як соняшне тепло ?..
Як сяйво зір у вечері травневі,
Як запах рож, сердечно, веснянно...

Куди ідеш мужів потужніх жаждо ?..
Де край руїн небулої пишноти ?..
Чи в хмарах грімучих, чи морі клекучим
Чи на устах п'яних любові голоти ? ?

Чи на серці ти раною вічною станиш,
Чи карою палких обнять ?
Чи забавкою при твоїй наповненій груді
Материнство твоє починать ? ..

Чи ти волічеш за красою своєю
Лиш тільки жажду і тоски і жаль ?
Чи думаєш не видима стати одною,
Що тягне в невідому даль ?..

О, як вже так — будь ласкава !
Я хочу буяти світами в безкрай !..
Неси красусе, коли сила у тебе
Неси будь здорова, ба й серця не май !..

Любінь В. 5 V. 1940.

Оспіваній

— Моїй дорогій на пам'ять.

Я не чув того слова, що щастям зовуть,
Тих слів, що любов вишивають,
Лиш тебе я зустрів як розмаяний сад
Як небо весни, коли зорі сіяють.

Як човен у літку по воді кришталевій,
Ти пливеш і пливеш і сіяєш,
Наче чар, як сама Клеопатра! ...
І горя важкого не знаєш.

І дивлюся я завжди на тебе —
В твої очі як срібляний блиск,
Як легіт травневої ночі твій подих
І в душі насторожливій — риск! ...

Повно бажань, як хвиль на розбурханім морі
Імпет, мов нестримні куманські вітри.
Ти як пісня під звуком флюяри,
Ти як сон дитячої гри.

Я на все покохав те що дійсне.
І тебе моя рідна і гідна! ...
Попливуть мої дні за тобою
І розстелиться думка свободна.

І вп'ю свою душу тобою самою —
І вдару по струнах поезій,
Та й розкажу друзям про любов, що не вяне,
А проче віддам словам гіпотезій.

І ніхто не пізнає чи я так любився,
Чи Німфи любов цю співали,
Чи Немезіди карались в цій долі,
Що душу до дна обдирали.

*

Але прийдуть дні із громами
І чобіт грози закрівавить любов, —
Я поцілую тебе у чоло мраморове,
А ти самотна залишишся знов.

Коз. 13 II. 1941.

Ти збудила

Як побачив тебе у розплетяних косах,
Як обнімив тебе й цілував —
Затлілась вся зачаєність в серці мойому,
А в душі я весь смуток пірвав.

І знова я міцний, і знова я бадьорий
І знов проти хвиль перемарш,
Як чадо весни в ореолі світанку,
Ти любов всю поетові даш.

Заплету тобі коси шовкові
І цвітом маковим затикаю їх,
В очах твоїх синіх журбу позабуду,
А жажду засалоджу на устах твоїх.

Коз. 10 III. 1941.

Давно, давно це було серце,
Коли ти завжди сміхом зустрічала
Мене, мене лишень на самоті...
Як русі кучері квітчала
Було, було так весело тоді...

Чарівний світ, твоє серденько...
І сонне місто в далині,
А там, а там де промені погасли
Утонув, внишк настрій в моїй душі. —
Умовкли ми ... шуміло поле ...

Ніхто не чув, лиш місяць призирався.
Як міцний поцілуй тут ночтю розгоряв.
Червоні маки, голубі блавати
З хлібами спілими клонилися до стіп.
Пристами ми — а стрибанець співав ...

Коз., 27 VII. 1941.

Ти не сумуй

Чого в тебе так важко на серці?
Чого ж ти росишся слізьми?
Не ридай, не рази страшної рани
У ночах глибокої тьми.

Коханко звияжних боїв лицарських
Ти смуток трагедій життя!...
— Чого тобі серце крушити?...
Це лиш одне прокляття!...

Перейдуть тьмаві ночі холодні
І обрії знова ореолей діткнуться!...
Не ридай, не ридай бо замарно
Тебе твої сльози убють.

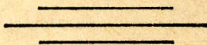
Коз. 22 VII. 1941.

Весна

Весно — келиху лелійовий!
Моя ти музо чарівна! ...
Прийди до мене знов ширококрила
Із ранніх літ — минулого давна.

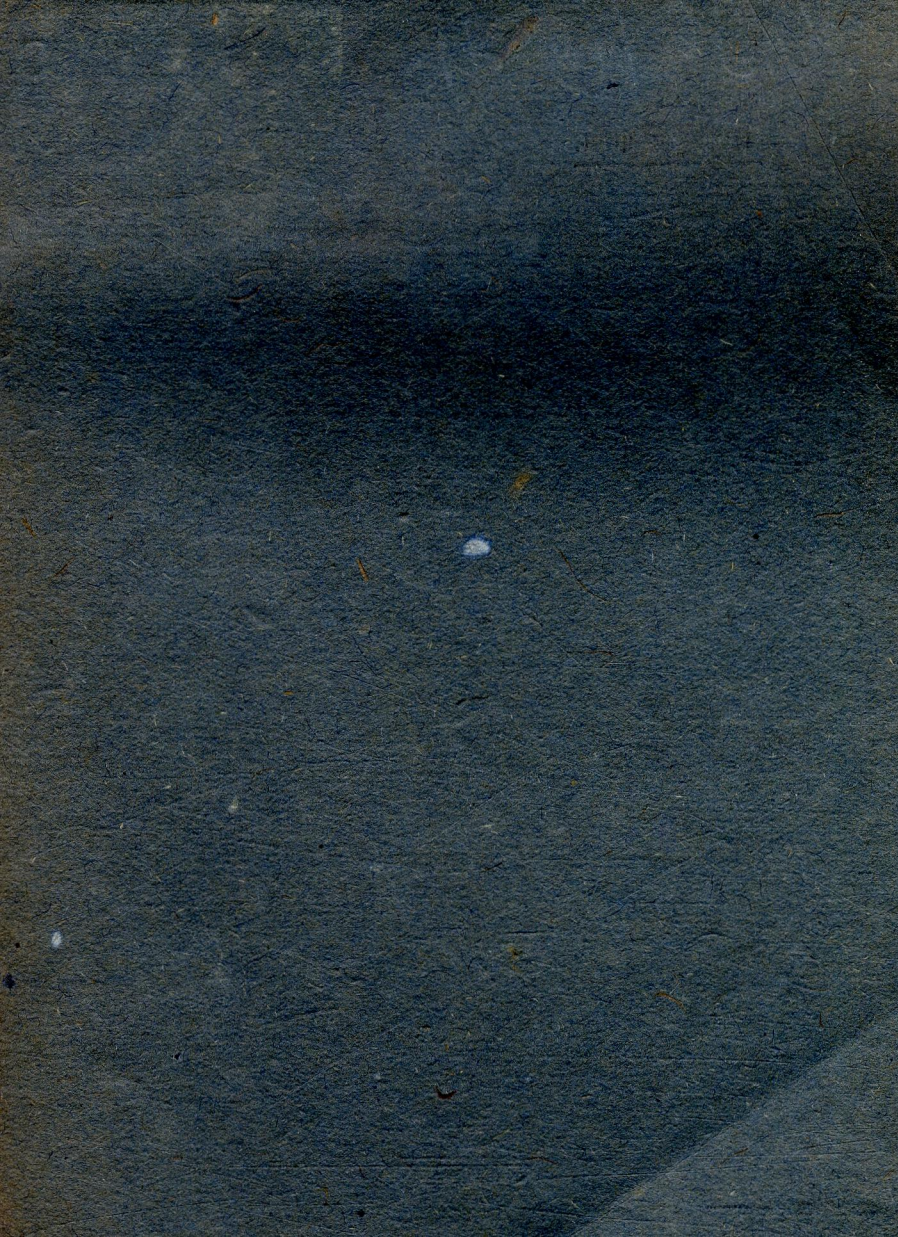
Дуни в лице моє кохана
Всім свіжим запахом своїм,
І знов, лети — лети царівно
Де раді тільки виглядом твоїм !..

І осуши теплом своїм ласкавим
Річища сльозів багрянних років.
І поклади вінки на голови героїв
І шлях відкрий до радісних часів.

Коз. 29 VII. 1941.

0,96 (1987)

Ціна 30 фен.

6832 р 1

М. ВОЛОЩУК

НАСТРОЇ

ПЕРША
ЗБІРКА ПОЕЗІЙ

Видавництво „Українська Пр.”

1 9 4 1